

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres referanse
16/1559-2

Vår referanse
16/00604-2/KBK

Dato
13.09.2016

Høringsuttalelse - Kommunelovutvalgets utredning 2016: 4 - Ny kommunelov

Vi viser til høringsnotat av 6. april 2016 med kommunelovutvalgets forslag til ny kommunelov. Datatilsynet har de følgende kommentarer til forslaget:

Oppgavefellesskap og vertskommuner

I lovforslagets kapittel 18 hjemles opprettelse av regionale råd, i kapittel 19 opprettelse av kommunale oppgavefellesskap, og i kapittel 20 opprettelse av vertskommunesamarbeid. Datatilsynet har erfart at disse ordningene skaper problemer for etterlevelsen av personopplysningsloven ved at det kan reises tvil om hvilken kommune som har behandlingsansvaret for de personopplysningene som behandles, samt hvem som evt. er databehandler. Vi mener lovproposisjonen må være tydelig på at kommuner som inngår oppgavefellesskap og vertskommunesamarbeid har en plikt til å ta stilling til hvem i samarbeidet som har de ulike rollene etter personvernregelverket. Kravene til hva som skal inngå i avtalene er relativt utfyllende for de ulike samarbeidsalternativene, og Datatilsynet anbefaler at avklaring av roller etter personvernlovgivningen tas inn i de respektive bestemmelsene.

Ved etableringen av kommunale oppgavefellesskap skal det opprettes samarbeidsavtaler, noe som kan være nok i seg selv. Det kan i slike tilfeller også være nødvendig å etablere databehandleravtale mellom partene, se personopplysningsloven § 15 og dens forskrifter § 2-15.

Datatilsynet har erfart at det er lite kunnskap hos den enkelte kommune om når det er nødvendig med databehandleravtale mellom kommunene når disse danner kommunale oppgavefellesskap. Når slik avtale er nødvendig bør framgå av § 18-4, § 19-4 og § 20-4 eller følge som en merknad til bestemmelsene i lovproposisjonen.

Informasjonsplikt

Datatilsynet er positiv til at det stilles krav om at kommunene skal ha en strategi for å informere borgerne, og vi støtter et forslag om utvidet informasjonsplikt.

Vi ser av høringsnotatet at departementet har ment at informasjon må tilpasses ulike grupper i samfunnet. Dette er Datatilsynet helt enig i, men mener ordlyden slik den nå framstår er for

uforpliktende til at dette oppnås. Vi mener lovbestemmelsen bør være mer eksplisitt i å uttrykke en plikt for kommunen til å vurdere om den informasjonen de tilbyr, og de kanalene de har valgt, er egnet til å nå alle målgrupper av innbyggere i kommunen.

Våren 2018 kommer det en ny personvernforordning. Etter denne forordningen får alle behandlingsansvarlige (inkludert kommuner) en plikt til å tilpasse informasjon om hvordan de behandler personopplysninger til den enkelte målgruppe. En gruppe som er spesielt nevnt i nytt regelverk er barn. Det betyr at språk må tilpasses slik at barn kan forstå innholdet. Dette er en kommende plikt som det kan være nyttig å ta hensyn til når informasjonsplikten i kommuneloven § 4-1 skal formuleres.

I merknadene til § 4-1 foreslår departementet bruk av sosiale medier som kommunikasjonskanal. Datatilsynet ønsker å poengtere at kommunene må oppfordres til å være kritisk til hvilke formål de bruker sosiale medier. Ikke alle kommunale tjenester er egnet til kommunikasjon på åpne sosiale nettsteder, for eksempel barneverntjenesten. Norm for informasjonssikkerhet i helse- og sosialtjenesten (www.normen.no) har utarbeidet en veileder for bruk av sosiale medier som kan være til nyttig inspirasjon. Dere finner den her: <https://ehelse.no/veileder-sosiale-medier>

Et annet poeng er at ikke alle innbyggere er brukere av sosiale medier. Dette kan gjelde store brukergrupper som eldre og flyktninger. For å sikre at informasjon når alle som skal ha den må bruk av sosiale medier bare være et supplement til andre informasjonskanaler.

Opplysninger på kommunens hjemmeside

Datatilsynet støtter utvalget når det i pkt. 6.3.1 tar til orde for at kommunen må «være påpasselig med, og bevisste på, hvordan de håndterer ulike typer informasjon» når personopplysninger legges ut på kommunens hjemmeside. Dersom avviket har medført uautorisert utlevering av personopplysninger hvor konfidensialitet er nødvendig skal dette meldes til Datatilsynet, se personopplysnings forskrifter § 2-6.

Datatilsynet har erfart at man i mange saker ikke har tilstrekkelige rutiner for å hindre avvik. Det er derfor viktig at kommunen lager gode rutiner og har jevnlig opplæring i disse.

Tilgang på taushetspliktige opplysninger

I forslaget § 8-3 gis kommunestyret og fylkestinget rett til innsyn i alle kommunale og fylkeskommunale saksdokumenter. Et folkevalgt organ kan imidlertid bare få innsyn i taushetsbelagte personopplysninger hvis det er nødvendig av hensyn til behandlingen av en konkret sak.

Datatilsynet ser at bestemmelsen setter tydelige grenser for tilgang til opplysninger som er underlagt taushetsplikt, noe som er positivt. Det ligger imidlertid en fare i at en slik unntaksregel etter hvert blir hovedregelen, enten ved at taushetsbelagte opplysninger legges ved saken uten at behovet er tilstrekkelig vurdert, eller ved at det gis tilgang til for mange opplysninger i den konkrete sak. Det er derfor viktig at den enkelte kommune innarbeider gode rutiner for håndtering av denne type problemstilling, f.eks. ved at det innarbeides faste

rutiner for gjennomgang av dokumentene. Det må legges stor vekt på prinsippet om «need to know» når slike rutiner lages, slik at innsyn ikke gis i større grad enn nødvendig.

Datatilsynet støtter forslaget om at hvis folkevalgte får innsyn i saksdokumenter, har de også taushetsplikt om opplysninger som kommunen har unntatt offentlighet etter offentlighetslova. Dette vil være med på å ansvarliggjøre bruken av taushetspliktige personopplysninger.

Forvaltningsrevisjon

Datatilsynet har også merket seg forslagets § 24-2 hvor en av kommunerevisjonens oppgaver er «forvaltningsrevisjon». En slik forvaltningsrevisjon mener vi også vil omfatte arbeidsoppgaver som er pålagt kommunene i særlovgivning, f.eks. personopplysningslovens krav til internkontroll og informasjonssikkerhet, se personopplysningsloven §§ 13 og 14. Datatilsynet anbefaler at dette presiseres, eksempelvis i merknadene til bestemmelsen.

Lyd- og billedopptak

I forslagets § 11-6 kan møtelederen i folkevalgte organ gi tillatelse til å gjøre opptak av eller overføre lyd eller bilde fra åpne møter så fremt det ikke virker forstyrrende på gjennomføringen av møter.

Datatilsynet er ikke enig at hensynet til forstyrrelser alene skal være avgjørende for hvorvidt det kan gjøres opptak eller overføre lyd og bilde fra en åpent møte. Andre hensyn bør også tas med i betraktning, f.eks. sakens innhold og innbyggernes behov for anonymitet ved oppmøte. Sistnevnte kan lett ordnes ved at kamera ikke rettes mot tilhørerne.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Knut Kaspersen
fagdirektør

Kopi: Kommunal- og moderniseringsdepartementet
v/Statsforvaltningsavdelingen
Postboks 8112 Dep, 0032 OSLO